

Alois Jirásek (1851 – 1930)

Byl český prozaik, dramatik a psal také historické romány. Žil v Litomyšli a pracoval tam jako učitel na gymnáziu. Když vznikla v roce 1918 Československá republika, pracoval jako senátor. Jmenuje se po něm náměstí na Praze 2. Pověst, báj o Golemovi je příběh z velmi známé knihy *Staré pověsti české* (1894). V knize je mnoho pověstí, např. o svatém Václavovi, o králi Václavovi IV., o Staroměstském orloji nebo o Blanických rytířích.

V textu jsou slova, která můžeme najít v židovské kultuře. Víte, co znamenají?
rabín, kabala, talmud, žid, hebrejščina, šábés, synagoga

O Golemovi

Židovské město bylo v Praze tam, kde je dnes Josefov na Praze 1. V sedmnáctém století tam žil rabín Jehuda Löw ben Bezalel. Byl velmi inteligentní, znal kabalu, talmud a *zajímal se*¹ o matematiku, astronomii a přírodní vědy.

Císař Rudolf II. poslal do Židovského města zprávu, že všichni židé musí odejít z Prahy. Musí odejít z města, vzít si své věci a bydlet v jiném městě. Rabín Löw byl velmi smutný a chtěl mluvit s císařem. Lidé, kteří pracovali u císaře, mu ale řekli, že to není možné. Císař nemá čas. Rabín nebyl spokojený, ale řekl si, že půjde domů a zítra půjde k císaři znovu. Na cestě domů uviděl *kočár*² s císařem. Chtěl s ním mluvit a zůstal stát na cestě. Koně před ním *zastavil*³. Císař chtěl vědět, proč kočár stojí. Rabín přišel k císaři, všechno mu řekl a *prosil*⁴ ho, aby židé nemuseli odejít z Prahy. Císaři se líbilo, že byl rabín tak odvážný. *Slíbil*⁵ mu, že židé mohou v Praze *trvale*⁶ žít. Všichni židé byli velmi šťastní a velmi svého rabína respektovali.

Jednou sám císař Rudolf rabína Löwa navštívil. Dům byl zvenku malý a ošklivý a císaři se nelíbil. Když ale vstoupil se svými lidmi do domu, byl velmi překvapený. Všude byly drahé koberce, krásný nábytek, zajímavé obrazy a zlaté talíře a *přístroje*⁷. K večeři bylo výborné jídlo, rabín s císařem mluvil o kultuře, o politice, ale také o životě židů v Praze a v české zemi. Císař Rudolf rabínovi řekl, že židé nemusí mít v budoucnu strach. Židé svého rabína respektovali ještě více.

Rabín Löw císaře a ostatní lidi ještě více překvapil, když vytvořil *umělého*⁸ člověka, Golema. Rabín ho udělal z hlíny. Golem *oživil*⁹, když mu rabín dal do úst „šém“ = magický text v hebrejštině, který rabín napsal na list papíru. Golem pracoval v domě rabína a nemusel jíst, pít ani odpočívat. Každý pátek večer začal šábés – čas, kdy židé nepracují. Rabín vždy vyndal Golemovi šém z úst a Golem zůstal stát jako sloup. Když šábés skončil, rabín mu znovu dal šém do úst a Golem oživil.

Jednou šel rabín v sobotu do synagogy, ale zapomněl Golemovi vyndat šém z úst.

Modlil se v synagoze, když k němu přiběhli lidé. Měli velký strach a chtěli, aby se rabín rychle vrátil domů. Golem byl velmi agresivní, rozbíjel věci v domě a zabil všechna zvířata, která v domě žila. Rabín přišel ke Golemovi a stále se mu díval do očí. Golem zůstal stát. Rabín mu vyndal šém z úst a Golem padl na zem jako mrtvý. Rabín se vrátil do synagogy, aby

¹ *zajímat se* (imperfektivum; zajímal jsem se, zajímám se, budu se zajímat) = mít zájem, studovat

² *kočár* (m., sešit) = čtyřkolový osobní vůz, který táhnou koně

³ *zastavit* (perfektivum; zastavil jsem, zastavím) = přestat jít, zůstat stát

⁴ *prosit* (imperfektivum; prosil jsem, prosím, budu prosit) = říct prosbu: Můžeme, prosím, zůstat v Praze?

⁵ *slíbit* (perfektivum; slíbil jsem, slíbím) = dát slib: Ano, slibuji. Můžete zůstat v Praze.

⁶ *trvale* = stále, napořád, navždy

⁷ *přístroj* (m., sešit) = souhrnné jméno pro nůž, vidličku a lžíci

⁸ *umělý, á, é* = nepřirodní, nepřírozený

⁹ *oživnout* (perfektivum; oživil jsem, oživnu) = stát se živým, být živý, získat život

dokončil svou modlitbu. Když šábes skončil, rabín už Golema neoživil. Lidé ho pak odnesli na půdu do synagogy. Pověst říká, že hlína po Golemovi tam leží dodnes.

Řekněte, jestli je věta pravdivá (ANO) nebo nepravdivá (NE).

1. Císař poslal do Židovského města zprávu, že židé musí nosit speciální oblečení. ANO – NE
2. Císař rabínovi slíbil, že židé mohou v Praze dál žít. ANO – NE
3. Císař navštívil rabína a jeho dům se mu hned líbil. ANO – NE
4. Rabín Löw vytvořil Golema ze dřeva. ANO – NE
5. Golem byl umělý člověk a nemusel jíst, pít ani odpočívat. ANO – NE
6. Jednou šel rabín do synagogy, ale zapomněl Golemovi vyndat šém z úst. ANO – NE
7. Golem byl agresivní, ale potom se sám uklidnil. ANO – NE
8. Rabín Löw Golema opravil a používal ho dál na práci v domě. ANO – NE

Najděte v textu o Golemovi imperfektivní nebo perfektivní sloveso.

Př. _____/poznat → znát/poznat

posílat/_____	brát si/_____	_____/promluvit si
říkat (si)/_____	_____/poprosit	slibovat/_____
navštěvovat/_____	vstupovat/_____	překvapovat/_____
tvořit/_____	_____/odpočinout si	psát/_____
ožívat/_____	začínat/_____	končit/_____
dávat/_____	zabíjet/_____	_____/rozbít
vracet se/_____	_____/podívat se	nosit/_____

Do vět doplňte správné sloveso v minulém čase. Můžete zkontrolovat pomocí textu o Golemovi.

Př. Rabín Löw znal kabalou, talmud a _____ o matematiku, astronomii a přírodní vědy.
Rabín Löw znal kabalou, talmud a *zajímal se* o matematiku, astronomii a přírodní vědy.

1. Rabín přišel k císaři, všechno mu řekl a _____ ho, aby židé nemuseli odejít z Prahy.
2. Židé byli šťastní a velmi svého rabína _____.
3. Rabín Löw _____ Golema z hlíny.
4. Jednou šel rabín v sobotu do synagogy, ale _____ Golemovi vyndat šém z úst.
5. Rabín přišel ke Golemovi a stále _____ mu _____ do očí.
6. Lidé pak Golema _____ na půdu do synagogy.

Některá slovesa v češtině potřebují prepozice/předložky, např. *Myslel jsem na tebe celý den.*

→ **myslet na** někoho (akuzativ/4. pád). Najděte ke slovesům z textu prepozice/předložky a pád.

1. zajímat se _____ (předložka), _____ (pád)
2. mluvit _____ (předložka), _____ (pád)
3. odejít _____ (předložka), _____ (pád)
4. mluvit _____ (předložka), _____ (pád)
5. vyndat _____ (předložka), _____ (pád)

Která další slovesa potřebují prepozici/předložku? Napište, která slovesa znáte.
